

2019-05-28

Justitiedepartementet
Diarienummer
Ju2018/04195/L5

Remissvar avseende slutbetänkandet SOU 2018:69 Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet.

RFSL har inbjudits att lämna synpunkter på slutbetänkandet om utredningen av starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv och inkommer med följande svar.

Sammanfattning

- RFSL ställer sig positiv till de författningsförslag utredaren föreslår.
- RFSL delar även utredarens övervägande och bedömning när det gäller att införa en särskild straffskärpning för brott med hedersmotiv.
- RFSL delar i stort utredarens bedömningar och förslag gällande tvångsäktenskap, barnäktenskap, utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå äktenskap eller könsstympas.
- RFSL delar i stort utredarens bedömningar och förslag gällande myndigheters samverkan, ansvarsfördelning mellan myndigheter och möjligheter till att föra statistik över hedersrelaterad brottslighet.
- RFSL välkomnar en övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion med uppgift att på olika sätt främja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck genom konkret stöd till berörda myndigheter, kommuner och landsting.
- RFSL föreslår att resurser avsätts till forskning, metodutveckling och utbildningsmaterial och att regeringens kommande uppdrag till berörda myndigheter explicit tydliggör att behoven hos hbtqi-personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska prioriteras.

Angående heteronormativa och patriarkala normer samt hbtqi-personers särskilda utsatthet (sid 65 och 71).

RFSL anser att betänkandet har en heteronormativ utgångspunkt. Detta är en aspekt vi lyfte i vårt remissvar för SOU 2015:55 Utredningen Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck och som vi också vill lyfta här.

Genomgående förstås hedersrelaterat våld och förtryck i kontexten mäns våld mot kvinnor och beskriver att män till största delen utsätter unga flickor, ibland även unga män.

Med utgångspunkt i mäns våld mot kvinnor osynliggörs hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren framhåller hbtqi-personer som en särskild sårbar grupp som löper risk att utsättas för brott med hedersmotiv men utvecklar inte någonstans analyser ur ett hbtqi-perspektiv. Vilket gör att hbtqi-personers situation i en hederskontext inte till fullo har belysts.

RFSL hade önskat en analys eller reflektion runt konsekvenser för hbtqi-personer att bryta mot heteronormativa och patriarkala normer jämfört med heterosexuella cis-personer. För att på så sätt synliggöra den särskilda sårbarhet för hedersrelaterat våld och förtryck som hbtqi-personer har oavsett ålder eller könsidentitet. Då hbtqi-personer är en särskilt utsatt grupp när det kommer till hedersrelaterat våld och förtryck, anser RFSL att det måste finnas både information, resurser och ageranden som tar detta på allvar.

Angående begreppet heder (sid 68)

RFSL anser att utredaren kärnfullt redogjort för de olika perspektiv som är gällande just nu i Sverige. Vi hade dock önskat en något mer uttömmande beskrivning av det intersektionella perspektivet då denna förklaringsmodell i många stycken ger en bra bild av hur hbtqi-personers utsatthet skapas i relation till normer vanliga vid hedersrelaterat våld och förtryck.

Angående begreppet ”annan liknande grupp” (sid 91).

RFSL ställer sig positiv till att begreppet ”annan liknande grupp” finns i den beskrivningen av vems heder ett brott har utförts för att skydda. Då hbtqi-personer inte sällan blir utsatta för hatbrott och brott med hedersmotiv av personer som inte är familj, släkt, delar ursprungsland eller religiös/etnisk grupp.

Det hade dock varit en stor vinst att utveckla eller ge exempel på vilka grupper utredaren avser (och inte enbart beskriva vilka grupper som inte avses.) RFSL möter regelbundet, främst genom RFSL:s Stödmottagning, hbtqi-personer som blivit utsatta för brott med hedersmotiv inom andra grupper exempelvis kristna frireligiösa grupper med bas och verksamhet i Sverige.

Angående skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten(230-235sid)

RFSL:s erfarenhet är att kunskapsläget och bemötandet av hbtqi-personer utsatta för hedersrelaterat våld är högst varierande inom skola, hälso- och sjukvård och socialtjänsten. Där enskilda anställda, enheter eller vissa verksamheter inom kommuner eller regioner har goda förutsättningar att hjälpa, samtidigt som andra verksamheter präglas av hetero- och cisnormativa miljöer. Homo, bi- och transfobi är inte heller ovanligt. Återkommande ser vi hur hbtqi-personer hamnar mellan stolarna då stöd och skydd är heteronormativt utformat. RFSL anser att ett intersektionellt perspektiv på framtida arbete med hedersrelaterat våld och förtryck bör vara självklart och genomsyra alla aktuella verksamheter. RFSL anser att även om kunskapsläget i många fall kan förbättras så är vår åsikt att det finns tillräckligt med fakta och erfarenhet för att redan idag kunna förbättra stödet till hbtqi-personer utsatt för brott med hedersmotiv.

Angående ansvarsfördelningen mellan myndigheterna och en övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion (sid. 248-252)

RFSL välkomnar en övergripande permanent resurs- eller kompetensfunktion med uppgift att på olika sätt främja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck genom konkret stöd till berörda myndigheter, kommuner och landsting. Det finns idag en brist på forskning och kunskap om hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck.

RFSL föreslår att resurser avsätts till forskning, metodutveckling och utbildningsmaterial. RFSL föreslår att regeringens kommande uppdrag till berörda myndigheter explicit tydliggör att behoven hos hbtqi-personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska prioriteras.

Sandra Ehne
Förbundsordförande RFSL

Carina Wranglebo
Kurator, RFSL Stödmottagning